

จากนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” สู่การท่องเที่ยวเมืองโอokayama From Japanese Folk Tale “Momotaro” to Tourism in Okayama

พิมพ์ชัย บุญปัญญาโรจน์, Pimhatai Boonpanyarote*

วันรับบทความ 27 เมษายน 2564 / วันแก้ไขบทความ 14 มิถุนายน 2564 / วันตอบรับบทความ 24 มิถุนายน 2564

บทคัดย่อ

โมโมทาโร่ หรือ 桃太郎 เป็นนิทานพื้นบ้านชื่อดังที่ของญี่ปุ่นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายทั้งในญี่ปุ่นและต่างประเทศ บทความนี้มุ่งนำเสนอความเป็นมาและความสำคัญของนิทานพื้นบ้านเรื่อง “โมโมทาโร่” จากแหล่งข้อมูลออนไลน์ภาษาญี่ปุ่น รวมถึงข้อมูลที่เผยแพร่บนเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดโอokayama บทความนี้สรุปความเป็นมาและความสำคัญของนิทานเรื่องนี้ไว้ 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ชื่อตัวละครสำคัญ “โมโมทาโร่” มาจากชื่อผลไม้ของเทพ “โอคามุซึมิโนะคามิ” (大神実命=Ookamutsuminokami) ในตำนานเทพโคจิกิ 2)เค้าโครงของนิทานเรื่องนี้มาจากตำนานยักษ์อุระแห่งเมืองคิบิ (温羅伝説=URADENSETSU) และ 3) เมืองคิบิคือจังหวัดโอokayamaในปัจจุบัน ได้นำนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” มาเป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยว ในฐานะเมืองวัฒนธรรมอันเป็นต้นกำเนิดของ “โมโมทาโร่” ดังคำกล่าวที่ว่า “หากพูดถึงจังหวัดโอokayamaก็ต้องนึกถึงโมโมทาโร่ และหากพูดโมโมทาโร่ก็นึกถึงจังหวัดโอokayama”

คำสำคัญ โมโมทาโร่, โคจิกิ, ตำนานอุระ, คิบิ, จังหวัดโอokayama

Abstract

MOMOTARO (桃太郎), a Japanese folk tale, has been well-known in Japan and abroad for a long time. This paper presented the background as well as the significance of the tale based on data collected from online sources as well as websites with information of Okayama Prefecture. The paper concluded three significances including 1) the name of the main character, “Momotaro”, originated from the name of the fruit possessed by a Japanese god named Ookamutsuminokami existing in Kojiki, an ancient Japanese literature; 2) the background of the folk tale was based on the story of Giant Ura of an ancient Japanese kingdom named Kibi (温羅伝説=URADENSETSU); and 3). The Kingdom of Kibi covered most of what is today Okayama Prefecture. Therefore, Okayama Prefecture makes use of Momotaro

---

* อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อีเมล pimhatai.b@rsu.ac.th

to promote tourism in the prefecture as a Japanese cultural town where the folk tale of Momotaro originated through its advertising message, “When talking about Okayama Prefecture, Momotaro always comes to one’s mind. When one talks about Momotaro, Okayama Prefecture always comes to one’s mind, too.”

Keywords: MOMOTARO (桃太郎), Kojiki, Ura myth, Kibi, Okayama Prefecture

บทนำ

“โมโมทาโร่” (桃太郎 Momotaro) เป็นนิทานพื้นบ้าน 1 ใน 5 เรื่องของญี่ปุ่นที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมอย่างมากจนถึงปัจจุบัน กล่าวถึงเด็กชายผู้ถือกำเนิดจากผลท้อ โดยไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน สันนิษฐานว่าอาจเขียนในสมัยมูโรมาจิ (ค.ศ.1336-1573) หรือก่อนหน้านั้น คือ สมัยคามาคุระ (ค.ศ.1185-1333) แต่ได้รับความนิยมและเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในสมัยเอโดะ (ค.ศ.1603-1868) ที่ญี่ปุ่นปิดประเทศเพื่อบ่มเพาะวัฒนธรรมของตน ความรุ่งเรืองของวัฒนธรรมพ่อค้าในสมัยเอโดะทำให้นิทานเรื่องนี้แพร่หลายไปสู่สามัญชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อนำเรื่องราวของโมโมทาโร่ไปทำเป็นหนังสือและภาพม้วน แต่งแต้มสีสันให้งดงามเพื่อเพิ่มรรถรสในการอ่านและชมภาพ นิทานเรื่องนี้แพร่หลายยิ่งขึ้นในสมัยเมจิ (ค.ศ. 1868-1912) เมื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของตำราเรียนในระดับประถมศึกษา (Blue Signal, 2015 : <https://www.westjr.co.jp>)

ในเบื้องต้น ผู้เขียนบทความเข้าใจว่านิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” มีต้นกำเนิดอยู่ที่เมืองโอokayamaจะจริงเมื่อสังเกตว่า ชื่อเมืองเก่าของจังหวัดคือ “คิบิ” จึงค้นหาความเชื่อมโยงนี้จาก บทความ “ต้นกำเนิดโมโมทาโร่กับนิทานพื้นบ้านกำเนิดโมโมทาโร่” (桃太郎の起源と昔話・桃太郎の誕生 Momotaro no kigen to Mukashibanashi Momotarotanjou) กล่าวถึงที่มาของตำนานพื้นบ้านเรื่องนี้ จนกลายเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวสายโมโมทาโร่โอokayama ที่จังหวัดโอokayamaใช้เป็นการโฆษณาการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม การค้นคว้าทำให้ทราบว่า “โมโมทาโร่ไม่ได้มีอยู่จริง แต่เป็นการเทียบเคียงตัวละครนี้กับคิบิสึอิโคโนะมิโคโตะ 吉備津彦命 (Kibitsuhi konomikoto) และนำเค้าโครงเรื่องมาจากตำนานยักษ์อุระ” เท่านั้น ดังปรากฏในบทความเรื่อง “การต่อสู้ระหว่างเทพเจ้าแห่งยักษ์กับโมโมทาโร่ในประวัติศาสตร์ยุคโบราณ” (古代史に実在した鬼神と桃太郎の戦い Kodaishi ni jitsuzai shita kishin to Momotaro notatakai) แต่การเทียบเคียงตัวละครที่นำมาสร้างเป็นนิทานพื้นบ้านที่โด่งจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน และจากความโด่งดังนั้นจึงถูกนำมาแทนที่ตำนานของเมืองและสร้างความโดดเด่นของนิทาน ตัวละครจนพัฒนามีเป็นจุดขายในการท่องเที่ยวของจังหวัดโอokayama (Blue Signal, 2015: <https://www.westjr.co.jp>)

ความแพร่หลายของนิทานพื้นบ้านเรื่อง “โมโมทาโร่” ทำให้มีผู้ศึกษานิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ในประเด็นต่างๆ ที่น่าสนใจคือ นาโฮโกะ คะฮาระ (Nahoko Kahara) จากมหาวิทยาลัยวาเซดะ ผู้เขียนบทความเรื่อง “การสร้างตำนานจากถิ่นกำเนิด-ตำนานโมโมทาโร่กับคิบิในจังหวัดโอokayama” ระบุว่าเมืองคิบิจิในจังหวัดโอokayamaเป็นศูนย์รวมประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของชาติและเป็นที่รู้จักกันในนามเมืองอันเป็นสถานที่ตั้งของนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” แต่เมื่อเทียบเคียงนิทานพื้นบ้านเรื่องนี้กับเนื้อหาในตำนานยักษ์อุระ พบว่ามี

เรื่องราวตรงกับเหตุการณ์ที่คิบิสีฮิโคะโนะมิโคะโตะเดินทางไปปราบยักษ์ และวิเคราะห์ประเด็นที่น่าสนใจไว้ดังนี้ 1) “โมโมทาโร่” ไม่ใช่ตำนานของจังหวัดโอคายามะ เป็นแต่เพียงตัวละครที่ถูกสร้างขึ้นโดยเทียบเคียงกับคิบิสีฮิโคะโนะมิโคะโตะ ในตำนานยักษ์อุระเท่านั้น เพราะที่เมืองคิบิจิในจังหวัดโอคายามะ ไม่มีสิ่งใดที่เกี่ยวข้องกับโมโมทาโร่เลย มีแต่สิ่งที่เกี่ยวข้องกับคิบิสีฮิโคะโนะมิโคะโตะเท่านั้น 2) นิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” มีประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว เพราะใช้สร้างเป็นเส้นทางท่องเที่ยว “ตามรอยโมโมทาโร่” 3) นิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” ไม่เป็นที่ยอมรับในเชิงวรรณคดี เพราะในป้ายอธิบายสถานที่ท่องเที่ยวไม่มีการกล่าวถึงตำนานโมโมทาโร่เลย (Nahoko Kahara, 2011: <https://waseda.repo.nii.ac.jp/>)

ของ คาเน (Son Kanei) จากมหาวิทยาลัยคันเซกักคชิน เป็นอีกผู้หนึ่งที่สนใจศึกษานิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” ที่ได้รับความนิยมแพร่หลายไปทั่วญี่ปุ่น ได้เขียนบทความเรื่อง “การทบทวนการเผยแพร่ตำนานโมโมทาโร่ในพื้นที่ต่างๆ: กรณีศึกษาที่เมืองคิบิสี จังหวัดโอคายามะ” โดยให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงเค้าโครงเรื่อง “โมโมทาโร่” ที่มาจากตำนานอุระ ว่าสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของเมือง ซึ่งอาจบิดเบือนไปตามยุคสมัย หรือวัตถุประสงค์ ณ ช่วงเวลานั้น (Son Kanei, 2019: <http://hes.official.jp/>)

วัตถุประสงค์ของบทความ

การทบทวนวรรณกรรมต่างๆ ที่กล่าวถึงนิทานพื้นบ้านเรื่องนี้ ทำให้ทราบว่า “โมโมทาโร่” มีความหมายมากไปกว่าการเป็นนิทานพื้นบ้าน แต่ยังสะท้อนให้เห็นเรื่องราวในประวัติศาสตร์ ที่มีความสำคัญต่อชาวญี่ปุ่นในปัจจุบันด้วย จึงนำนิทานพื้นบ้านภาษาญี่ปุ่น พร้อมทั้งบทแปลภาษาไทยของผู้เขียนบทความนี้มาพิมพ์ไว้การนำเสนอเรื่องของ “โมโมทาโร่” ใน 3 ประเด็น ต่อไปนี้

1. ที่มาของชื่อโมโมทาโร่ มาจากผลท้อของเทพเจ้าใน **โคจิกิ** ตำนานเก่าแก่ที่สุดของญี่ปุ่น
2. ที่มาของตัวละคร (โมโมทาโร่ ยักษ์ สมุนทั้งสาม ได้แก่ สุนัข ลิง ไก่ฟ้า) ที่เชื่อมโยงกับ**ตำนานยักษ์แห่งเมืองอุระ** ทำให้สันนิษฐานว่า นิทานเรื่องนี้มีเค้าโครงความเป็นจริงในประวัติศาสตร์
3. การใช้ประโยชน์จากนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” กับการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดโอคายามะ ในฐานะที่เป็นเมืองวัฒนธรรมอันเป็นต้นกำเนิดของนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่”

นิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” ใน **โคจิกิ** ตำนานภาษาญี่ปุ่น

桃太郎 昔話

むかしむかし、ある所に、おじいさんとおばあさんが住んでいました。二人には子供がいなかったので、さびしく暮らしていました。毎日、おじいさんは山へ柴刈りに、おばあさんは川へ洗濯に行きました。

ある日のこと、おばあさんが川で洗濯をしていると、川上から大きな桃が、どんぶらこどんぶらこと流れて来ました。おばあさんはその桃を拾って、家に帰りました。

おじいさんが夕方家に帰ってから、おばあさんが桃を切ろうとすると、桃が二つに割れて、中から大きな男の子が生まれました。おじいさんとおばあさんはとても喜んで、その子に**桃太郎**と名前をつけて、大切に育てました。桃太郎はだんだん大きくなって、大変強くなりました。

そのころ、桃太郎の村には、**鬼が島**に住んでいる鬼がやって来て、人を殺したり、物を盗んだりいろいろな悪いことをしていました。そこで、桃太郎は鬼を征伐しようと思っ
て、おじいさんとおばあさんに話しました。二人はとても喜んで、おばあさんは桃太
郎に**きび団子**を作ってやりました。

桃太郎がしたくをして、少し行くと、犬が来ました。

「桃太郎さん、桃太郎さん、どこへ行くのですか。」

「鬼が島に、鬼を征伐しにいくところです。」

「お腰につけたものは何ですか。」

「日本一のきび団子です。」

「一つ、わたしにください。」

「ついて来るなら、やりましょう。」

「それでは、**家来**になって行きましょう。」

桃太郎が犬を連れて、少し行くと、猿と雉が来ました。猿と雉もおいしいきび団子をも
らって、家来になりました。

鬼が島では、鬼たちは桃太郎が来たのを見て大騒ぎしていました。「大変だ。大変
だ。強い桃太郎がやって来る。」

鬼たちは、急いで鉄の門を閉めてしまいました。そして、大勢集まって、出入口を守
っています。桃太郎は門の中へ入ることができないので、困っていました。すると、雉
が飛んで行って、中に入って、内側から門を開けました。そこで、桃太郎は家来たちと
門の中に入りました。

鬼たちは大騒ぎです。雉は鬼たちつついています。猿はひっかきます。犬はかみつ
いています。そして、桃太郎は刀を取って、大きい鬼に向かって行きます。

鬼たちは必死に戦いましたが、桃太郎に勝てませんでした。

「わたしたちの負けです。許してください。」

鬼たちはあやまりました。そして、大事な宝物を桃太郎に渡しました。

「もう、これからは決して悪いことしません。」

「それでは、許してやろう。」

桃太郎は宝物を船に積みました。そして、犬と猿と雉を連れて、おじいさんとおばあ
さんの住んでいる村に帰りました。

おじいさんとおばあさんは、桃太郎のことをとても心配していました。けれども、桃
太郎が珍しい土産をたくさん持って、無事に帰って来たので、大喜びました。

めでだし、めでだし。

(ที่มา: 中級前半用日本語読解教材「読み」への挑戦：日本の昔話 P.58-60)

บทแปลจากต้นฉบับภาษาญี่ปุ่น

กาลครั้งนานมาแล้ว ณ สถานที่แห่งหนึ่ง ตากับยายคู่หนึ่งอาศัยอยู่ตามลำพัง เพราะไม่มีบุตร จึงใช้ชีวิต
อย่างเรียบง่าย ในแต่ละวัน ตาขึ้นไปตัดฟืนบนภูเขา ส่วนยายไปซักผ้าที่ลำธาร

วันหนึ่งขณะที่ยายกำลังซักผ้าอยู่ที่ลำธาร ลูกท้อผลใหญ่ได้ลอยตุ๊บป่อง ไกลเข้ามาถึงยาย ยายกล่าวว่า
“นี่คือสิ่งทีวิเศษยิ่งนัก” แล้วเก็บเอาลูกท้อผลใหญ่นั้นกลับบ้านไป

ตอนเย็นวันนั้น เมื่อดากลับมาถึงบ้าน ยายเตรียมผ้าลูกท้อมารับประทาน ขณะที่กำลังจะผ่าลูกท้อนั้น จู่ๆ ลูกท้อก็ปริแตกออกเป็นสองส่วน และมีเด็กผู้ชายตัวน้อยโผล่ออกมา ตามยายตีใจมาก ตั้งชื่อให้เด็กน้อยว่า “โมโมทาโร่” พร้อมกับเลี้ยงดูอย่างทะนุถนอม โมโมทาโร่เติบโตขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นคนที่แข็งแรง

ในช่วงนั้น มียักษ์จากเกาะโอนิกะชิมะเข้ามาที่หมู่บ้านของโมโมทาโร่ ยักษ์ทำเรื่องชั่วร้ายต่างๆ นานา ทั้งฆ่าคน ทั้งลักขโมยสิ่งของ ทำให้โมโมทาโร่อยากจะไปปราบยักษ์ จึงนำเรื่องไปปรึกษาตากับยาย เมื่อได้ยินดังนั้น ทั้งสองก็ตีใจมาก ยายได้ทำคิด้งโอะให้โมโมทาโร่ใช้เป็นเสบียงระหว่างการเดินทาง

เมื่อโมโมทาโร่เตรียมตัวพร้อมแล้ว จึงเริ่มออกเดินทาง สักครู่ต่อมา เขาได้เจอกับสุนัข สุนัขถามขึ้นว่า

สุนัข “โมโมทาโร่ โมโมทาโร่ จะไปที่ไหน”

โมโมทาโร่ “กำลังจะไปปราบยักษ์ที่เกาะโอนิกะชิมะ”

สุนัข “แล้วของที่คาอยู่ที่เอวนั้น คืออะไร”

โมโมทาโร่ “อ้อ นี่คือนิคิด้งโอะที่อร่อยที่สุดในญี่ปุ่น”

สุนัข “ขอให้ข้าสักลูกหนึ่ง จะได้ไหม”

โมโมทาโร่ “หากไปกับข้า ก็จะมีให้”

สุนัขจึงกลายเป็นสมุนของโมโมทาโร่และเดินทางไปด้วยกัน เมื่อเดินทางไปได้สักครู่ ก็พบเจอลิงกับไก่ฟ้า ลิงและไก่ฟ้าได้รับคิด้งโอะ จึงกลายเป็นสมุนของโมโมทาโร่และร่วมกันเดินทางไปยังเกาะโอนิกะชิมะ เมื่อพวกยักษ์เห็นโมโมทาโร่ ก็ตกใจมาก พุดขึ้นว่า “แยแล้ว แยแล้ว โมโมทาโร่ผู้แข็งแรงมาถึงแล้ว” พวกยักษ์ปีดประตูละกักรันใหญ่อย่างรวดเร็ว แล้วรวมตัวกันปกป้องประตูทางเข้า-ออก ทำให้โมโมทาโร่กับสมุนตกที่นั่งลำบาก เพราะเข้าไปด้านในไม่ได้ ทันทันนั้น ไก่ฟ้าได้บินขึ้นฟ้า เข้าไปด้านใน แล้วเปิดประตูออกมา พวกโมโมทาโร่จึงเข้าไปด้านในได้

พวกยักษ์เอะอะโวยวายกันมาก เมื่อบรรดาสมุนโมโมทาโร่เข้าจู่โจม ไก่ฟ้าเข้าไปจิก ลิงเข้าไปข่วน สุนัขเข้าไปกัด และโมโมทาโร่ยกดาบพุ่งไปหาพญายักษ์ บรรดายักษ์ต่อสู้อย่างสุดชีวิต แต่เอาชนะโมโมทาโร่ไม่ได้

ยักษ์ “ข้าแพ้อแล้ว ให้อภัยพวกข้าด้วยเถิด”

บรรดายักษ์ขอโทษและยกทรัพย์สินสมบัติให้แก่โมโมทาโร่

โมโมทาโร่ “จากนี้ต่อไป หากไม่ทำเรื่องชั่วร้าย ข้าจะยอมให้อภัย”

ต่อจากนั้น โมโมทาโร่ได้ขนทรัพย์สินสมบัติลงเรือ พาบรรดาสมุน ได้แก่ สุนัข ลิง และไก่ฟ้า กลับไปยังหมู่บ้านที่ตายอาศัยอยู่ ตามยายกำลังเป็นห่วงโมโมทาโร่อยู่ เมื่อเห็นโมโมทาโร่กลับมาอย่างปลอดภัยพร้อมกับทรัพย์สินสมบัติมากมายก็ดีใจเป็นอย่างมาก

ที่มา: ตำนการอ่านภาษาญี่ปุ่น ชั้นกลางระดับต้น: นิทานพื้นบ้าน สำนักพิมพ์คุโรดะ หน้า 58-60.

1. ที่มาของชื่อ “โมโมทาโร่”

โมโมทาโร่ (桃太郎 Momotaro) เป็นภาษาญี่ปุ่น ประกอบด้วยคำศัพท์ 2 คำ ได้แก่ 桃 (もも Momo) หมายถึง ลูกท้อ กับ 太郎 (たろう Tarou) หมายถึง เด็กผู้ชาย เมื่อนำ 2 คำนี้มาประกอบกัน จะได้คำว่า 桃太郎 (Momotaro) หมายถึง เด็กผู้ชายที่ถือกำเนิดจากลูกท้อ มีความเกี่ยวข้องกับตำนานของญี่ปุ่น

1.1 โมโมทาโร่กับตำนานเทพของญี่ปุ่น

ลูกท้อเป็นผลไม้ในตำนานเทพของญี่ปุ่น (神話=Shinwa) ปรากฏอยู่ในบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ของญี่ปุ่นชื่อ โคจิกิ (古事記=Kojiki) ในเรื่องกำเนิดท้องฟ้าและแผ่นดิน กับ มรณภูมิ (โคจิกิ ตำนานเก่าแก่ที่สุดของญี่ปุ่น: 1978, 6-12) โดยมีเรื่องย่อดังนี้

เทพผู้ให้กำเนิดแก่หมู่เกาะญี่ปุ่น ได้แก่ เทพอิซานามิกับเทพอิซานางิ เมื่อได้สร้างเกาะทั้งแปดของหมู่เกาะญี่ปุ่นเสร็จแล้ว ได้ให้กำเนิดแก่เหล่าเทพ เช่น เทพเจ้าแห่งบ้าน เทพเจ้าแห่งท้องทะเล เทพเจ้าแห่งแม่น้ำ เทพเจ้าแห่งลม เทพเจ้าแห่งภูเขา เทพเจ้าแห่งท้องทุ่ง เทพเจ้าองค์สุดท้ายที่เทพอิซานามิได้ให้กำเนิด คือ เทพเจ้าแห่งไฟ ผู้ทำให้เทพอิซานามิลูกไฟลวกลอยอย่างทรมาน แล้วลูกส่งไปยังมรณภูมิ (黄泉国 Yominokuni) คือ ภูมิแห่งความตาย

เทพอิซานางิเศร้าโศกเสียใจที่เทพอิซานามิจากไป จึงร้องไห้จนน้ำตาไหลนองไปทั่วพื้น เกิดเป็นทะเลสาบใหญ่ เมื่อเวลาผ่านไป เทพอิซานางิยังไม่คลายความคิดถึงเทพอิซานามิ จึงตามไปยังมรณภูมิ เมื่อไปถึง ประตูหินซึ่งเป็นทางเข้ามรณภูมิ ได้ร้องเรียกเทพอิซานามิผู้เป็นที่รักให้ออกมาพบ แต่เทพอิซานามิที่ใช้ชีวิตอยู่ในมรณภูมิ กินอาหารของดินแดนนี้ จนกลายเป็นพลเมืองของมรณภูมิไปแล้ว จึงไม่อาจกลับไปอยู่กับเทพอิซานามิได้ดังเดิม แต่นางเห็นแก่ความตั้งใจของเทพอิซานางิ จึงจะไปร้องขอต่อเทพผู้เป็นใหญ่ในดินแดนนี้ โดยขอให้เทพอิซานางิยืนรออยู่ก่อนและโปรดอย่ามองรูปร่างของนาง

เทพอิซานามิหายไปในความมืดแห่งเมืองมรณภูมิอยู่นาน จนกระทั่งเทพอิซานางิคิดว่านางไม่รักษาสัญญาแล้ว จึงเปิดปากถ้ำเดินเข้าไปข้างใน มองเห็นร่างของเทพอิซานามินอนทอดยาวบนพื้น ร่างนั้นเน่าเฟะมีขนอนซอนไซเต็มไปหมด ช่างเป็นภาพที่น่าเกลียดน่ากลัว ทำให้เทพอิซานางิจึงวิ่งหนีไปอย่างลืมนิ้ว เทพอิซานามิโกรธแค้นมากที่เทพอิซานางิไม่รักษาสัญญาและได้เห็นร่างอันน่าอัปยศของตน จึงสั่งให้เหล่าปีศาจไล่ตามจับเทพอิซานางิไปจนถึงเนินเขา ซึ่งเป็นที่แบ่งเขตระหว่างมนุษยภูมิกับมรณภูมิ (黄泉平坂 Yomutsuhirasaka)

บริเวณดังกล่าวนั้นมีต้นท้อใหญ่ที่มีผลสีแดงอยู่เต็มไปหมด เทพอิซานางิเด็ดผลท้อลูกหนึ่งปาเข้าไปยังเหล่าปีศาจที่ไล่ตามมา เมื่อปาผลท้อโดนปีศาจหนึ่งตน ท้อผลนั้นได้แบ่งออกเป็นสองลูก แล้วกระเด็นไปกระทบกับปีศาจตนอื่นอีกเป็นทอดๆ ราวกับลูกโซ่ เหล่าปีศาจหวาดกลัวและวิ่งหนีหายไปหมด เมื่อเทพอิซานางิรอดพ้นจากอันตราย จึงกล่าวกับผลท้อว่า **“ขอบคุณที่ได้ช่วยข้าพเจ้าในวันนี้ ต่อไปในวันข้างหน้าถ้ามีมนุษย์คนใดตกอยู่ในอันตรายก็ขอได้โปรดช่วยเขาเหล่านั้นให้เหมือนกับที่ช่วยข้าพเจ้าในวันนี้ด้วยเถิด”** ต่อจากนั้น เทพอิซานางิได้ตั้งชื่อต้นท้อว่า “โอคามุซึมิโนะคามิ” (大神実命 Ookamutsuminokami) หมายถึง ผลไม้แห่งเทพ (โคจิกิ ตำนานเก่าแก่ที่สุดของญี่ปุ่น: 1978, 11)

เรื่องเล่าตามตำนานเทพข้างต้นสะท้อนถึงความเชื่อในเทพเจ้า จึงนำลูกท้อซึ่งเป็นผลไม้ในตำนานเทพมาเป็นตัวดำเนินเรื่องในนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” เด็กชายที่เกิดจากลูกท้อเปรียบได้กับทารกที่เทพเจ้าประทานมาให้ จึงเป็นตัวแทนของเทพเจ้าในการสร้างความสงบสุขและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่มนุษย์ทั้งปวง สังเกตได้จาก 1) การส่งเด็กให้มาเกิดกับตายายที่ไม่มีบุตร ทำให้ตายายไม่เหงาและมีความสุข 2) เมื่อโมโมทาโร่โตขึ้นและทราบว่า ยักษ์มารังควานคนในหมู่บ้าน ทั้งลักทรัพย์และสังหารผู้คน เขาอยากจะช่วยเหลือคนในหมู่บ้านให้พ้นทุกข์ จึงอาสาไปปราบยักษ์ เมื่อได้ชัยชนะก็นำทรัพย์สมบัตินั้นกลับมายังหมู่บ้านอีกครั้ง

การผูกเรื่องและกำหนดลักษณะนิสัยของตัวละครเช่นนี้ น่าจะมาจากคำกล่าวของเทพือชานาจิในตำนานเทพของญี่ปุ่นที่ว่า “ต่อไปในวันข้างหน้า ถ้ามีมนุษย์คนใดตกอยู่ในอันตราย ก็ขอได้โปรดช่วยเขาเหล่านั้นให้เหมือนกับที่ช่วยข้าพเจ้าในวันนี้ด้วยเถิด” จึงสันนิษฐานว่า การสร้างให้ตัวละครหลักของเรื่องเกิดจากลูกท้อเป็นเพราะต้องการสื่อให้ชาวญี่ปุ่นมั่นใจว่า เทพเจ้าจะปกป้องรักษาผู้ทำความดีอยู่เสมอ โมโมทาโร่จึงเป็นเสมือนตัวแทนของเทพบนสวรรค์ที่จุติลงมาในโลก เพื่อช่วยผู้คนที่เดือดร้อนได้พ้นทุกข์ เห็นได้จากรูปปั้นเด็กน้อยร่าเริงแจ่มใส ที่ไหลออกมาจากลูกท้อ ตามศาลเจ้าโมโมทาโร่หลายแห่งในประเทศญี่ปุ่น

1.2 “โมโมทาโร่” กับตำนานเรื่องอื่นของญี่ปุ่น

ตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้องกับโมโมทาโร่และการเดินทางไปปราบยักษ์ มีความเชื่อมโยงกับตำนานเรื่องอื่นของญี่ปุ่นด้วย สังเกตได้จากตัวละคร สถานที่ และเสียงของโมโมทาโร่ ดังต่อไปนี้

1.2.1 ตัวละคร ได้แก่ โมโมทาโร่ (桃太郎 Momotaro) เด็กชายที่เกิดจากผลท้อ ผู้เดินทางไปปราบยักษ์ ยักษ์ (鬼 Oni) ที่รังแกผู้คนในหมู่บ้านของโมโมทาโร่ ลูกสมุนของโมโมทาโร่ (家来 Kerai) ประกอบด้วยสุนัข 犬 (Inu) ลิง 猿 (Saru) และไก่ฟ้า 雉 (Kiji)

1.2.2 ชื่อสถานที่ คือ เกาะยักษ์ (鬼ヶ島 Onigashima) ที่อยู่อาศัยของพวกยักษ์

1.2.3 เสียงของโมโมทาโร่ คือ คิบิดันโกะ (きび団子 Kibidango) ขนมโมจิปั้นกลม

หากพิจารณาตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นในนิทานพื้นบ้านเรื่อง “โมโมทาโร่” จะสังเกตเห็นความเชื่อมโยงระหว่างนิทานพื้นบ้านเรื่องนี้กับตำนานเรื่องยักษ์อุระแห่งเมืองคิบิ ที่สันนิษฐานว่าได้เค้าโครงมาจากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ดังจะได้อธิบายต่อไป

2. ตำนานเรื่องยักษ์อุระแห่งเมืองคิบิ 温羅伝説 Uradensetsu

ตำนานเรื่องยักษ์อุระแห่งเมืองคิบิ หรือ 温羅伝説 (Uradensetsu) เป็นเรื่องของ อุระ (温羅 Ura) ที่เรียกกันว่า “ยักษ์” เพราะมีรูปร่างสูงใหญ่ประมาณ 4 เมตร มีดวงตาเป็นประกายคล้ายหมาป่าหรือสิงโต และมีหนวดเครารกรุงรัง กล่าวกันว่า เป็นโอรสของจักรพรรดิแพ็กเจแห่งเกาหลี อุระได้เดินทางข้ามน้ำข้ามทะเลมายังดินแดนคิบิ (温羅伝説 Uradensetsu) ของญี่ปุ่น แล้วสร้างปราสาทบนเขาที่ชื่อว่า คิโนโจ (鬼ノ城 Kinojou) ต่อจากนั้น ได้คอยปล้นสะดมเรือส่งเครื่องบรรณาการจากเมืองต่างๆ มายังราชสำนักยามาโตะ ตลอดจนลักพาตัวหญิงสาวและเด็กไปยังปราสาทของตน เป็นการสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้คนในเมืองหลวง

ด้วยเหตุนี้ จักรพรรดิสุจิน (崇神天皇 Sujin Tenno) จักรพรรดิลำดับที่สิบของญี่ปุ่น จึงทรงมอบหมายให้คิบิสีอิโคะโนะมิโคะโตะ (吉備津彦命 Kibitsuhi konomikoto) พระโอรสในจักรพรรดิโคโร

(孝靈天皇 KoreiTenno) จักรพรรดิลำดับที่เจ็ดของญี่ปุ่น ไปปราบยักษ์อูระที่ปราสาทบนเขา โดยมีผู้ติดตาม 3 คน ได้แก่ อินุคะอิเบะโนะ อินุคะอิทะเกะรุ (犬飼部 犬飼健 Inukaibeno Inukaikeru) ชารุคะอิเบะโนะ ซาซากิโมะริฮิโกะ (猿飼部 楽々森彦 Sarukaibeno Sasakimorihiko) และโทริโคอิเบะโนะ โทะเมตะมะโอะมิ (鳥飼部 留玉臣 Torikaibeno Tometamaomi)

การปราบยักษ์ในครั้งนี้ คิบิสีอิโคะโนะมิโคะโตะใช้ธนูเป็นอาวุธยิงลูกศรขึ้นสู่ฟ้า พุ่งเป้าไปยังยักษ์อูระในปราสาทบนเขา อูระพยายามใช้หินก้อนใหญ่ทุ่มลงมาทำลายลูกศร ทำให้ลูกศรตกลงมายังพื้นข้าง ตกทะเลไปบ้าง คิบิสีอิโคะโนะมิโคะโตะจึงต้องคิดหาวิธียิงธนูใหม่ โดยใช้ลูกศร 2 ดอก ยิงออกมาพร้อมกันในคราวเดียว จนประสบความสำเร็จในที่สุด เมื่อศรดอกหนึ่งปักที่ตาข้างซ้ายของอูระ ทำให้เลือดพุ่งไหลเหมือนสายน้ำ อูระแปลงกายเป็นไม้ฟ่าบินหนีขึ้นไปบนภูเขา คิบิสีอิโคะโนะมิโคะโตะจึงแปลงกายเป็นเหยี่ยวไล่ตามไป เมื่ออูระเห็นลำธารจึงแปลงกายเป็นปลาคร่ำพหนีลงน้ำเพื่อหนีเหยี่ยว คิบิสีอิโคะโนะมิโคะโตะจึงแปลงเป็นนกกาน้ำไล่จับปลาคร่ำพ ในท้ายที่สุด คิบิสีอิโคะโนะมิโคะโตะสามารถเอาชนะอูระได้ จึงตัดศีรษะของอูระมาเสียบประจานไว้ที่หน้าหมู่บ้าน

ต่อมา เกิดเรื่องประหลาดขึ้น เมื่อมีเสียงร้องดังออกมาจากศีรษะของอูระ คิบิสีอิโคะโนะมิโคะโตะจึงสั่งให้อินุคะอิเบะโนะ อินุคะอิทะเกะรุ ผู้ติดตามคนแรก กัดกินเนื้อที่ศีรษะให้หมดจนเหลือแต่กระดูก แต่เสียงดังครวญครางนั้นยังไม่หายไป จึงนำกะโหลกฝังลงไปในดิน แม้เวลาผ่านไปนานถึง 13 ปี แต่เสียงครวญครางนั้นยังดังอยู่อย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งวันหนึ่ง คิบิสีอิโคะโนะมิโคะโตะได้ฝันไปว่า อูระลุกยืนขึ้นแล้วพูดว่า “หากให้ภรรยาและธิดาของข้าใช้หม้อใบนี้ปรุงอาหารมาให้แก่ข้า ข้าจะยกโทษให้ และต่อไปหม้อใบนี้จะได้ใช้ทำนายโชคชะตาของโลก” เมื่อคิบิสีอิโคะโนะมิโคะโตะทำตามคำขอร้องของอูระ เสียงร้องครวญครางดังกล่าวก็หายไป คิบิสีอิโคะโนะมิโคะโตะได้ปกครองเมืองคิบิสีและมีอายุยืนนานถึง 281 ปี (cultural-experience.blogspot, 2020: <https://cultural-experience.blogspot.com>)

3. จาก “ตำนานยักษ์อูระแห่งเมืองคิบิ” สู่การสร้างนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่”

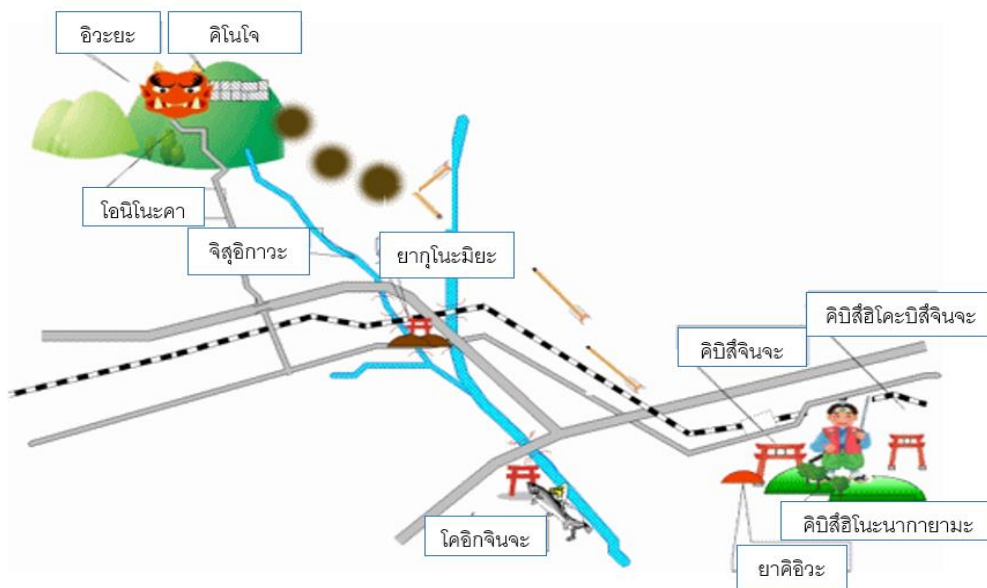
หากนำเรื่องราวใน “ตำนานยักษ์อูระแห่งเมืองคิบิ” มาเปรียบเทียบกับนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” พบได้ว่า ทั้งสองเรื่องมีความคล้ายคลึงกันอย่างมาก ดังนี้

1. ตัวเอกของเรื่อง ได้แก่ คิบิสีอิโคะโนะมิโคะโตะ และ โมโมทาโร่ ต่างมีภารกิจเดียวกัน คือ การเดินทางไปปราบคนไม่ดี
2. ตัวร้ายของเรื่อง คือ ยักษ์ อูระ-โอรสของจักรพรรดิแพ้คเงแห่งเกาหลิ มีรูปร่างสูงใหญ่ ไร้หนวดเครารุงรัง ชาวญี่ปุ่นจึงเรียกขานว่า ยักษ์ อูระมีพฤติกรรมเหมือนกันกับยักษ์ในนิทาน “โมโมทาโร่”
3. ผู้ติดตามตัวเอกของเรื่อง มีจำนวนเท่ากัน คือ 3 ต่างกันตรงที่ผู้ติดตามคิบิสีอิโคะโนะมิโคะโตะเป็นคน ส่วนสมุนของโมโมทาโร่เป็นสัตว์ และมีข้อน่าสังเกตว่า ตัวอักษรคันจิตัวแรกในชื่อของผู้ติดตามคิบิสีอิโคะโนะมิโคะโตะ เป็นตัวเดียวกันกับชื่อเรียกสมุนของโมโมทาโร่ ดังนี้

- 3.1 **犬飼部 犬飼健** (Inukaibeno Inukaitakeru) → **犬** (Inu) คือ สุนัข
 3.2 **猿飼部 楽々森彦** (Sarukaibeno Sasakimorihiko) → **猿** (Saru) คือ ลิง
 3.3 **鳥飼部 留玉臣** (Torikaibeno Tometamaomi) → **鳥** (Tori) คือ นก

4. แผนที่แสดงสถานที่สำคัญ “โมโมทาโร่” มีความเรียบง่ายกว่า “ตำนานยักษ์อุระแห่งเมืองคิบิ” จึงกล่าวถึงการเดินทางไปปราบคนไม่ดีที่ “เกาะยักษ์” เพียงแห่งเดียว ขณะที่ “ตำนานยักษ์อุระแห่งเมืองคิบิ” มีรายละเอียดมากกว่า เช่น เมืองคิบิ (吉備の国 KibinoKuni คิบิโนะคุนิ) ปราสาทบนเขาของยักษ์อุระ (鬼ノ城 Kinojou คิโนโจ) สถานที่คิบิสึโอะโคะโนะมิโคะโตะยึนยึงธู (吉備津神社 Kibitsujinja คิบิสึจินจา) แม่น้ำที่ยักษ์อุระแปลงเป็นปลาคราฟและต่อสู้กับคิบิสึโอะโคะโนะมิ (血水川 Chisui-gawa ชิสูอิกาวะ) จึงได้นำสถานที่ต่างๆ มาจำลองเป็น “แผนที่แสดงการต่อสู้ของคิบิสึโอะโคะโนะมิโคะโตะกับอุระ” ดังนี้

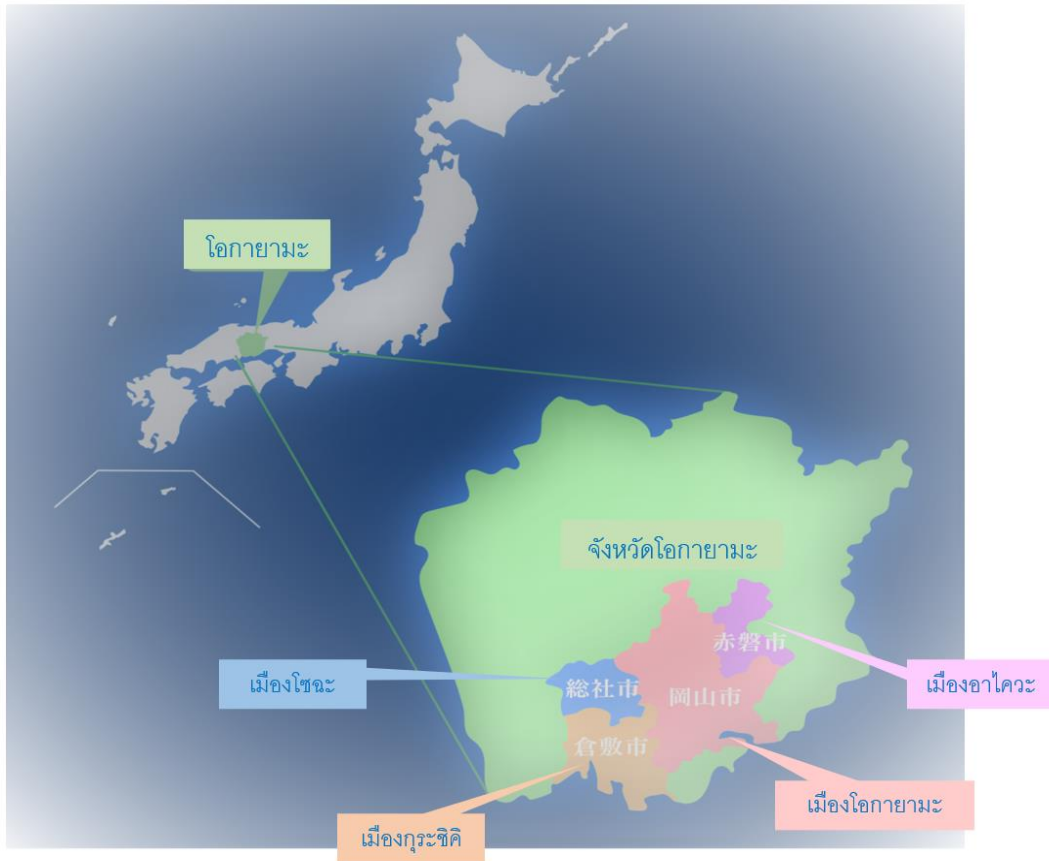
รูปที่ 1 แผนที่แสดงภูเขา แม่น้ำ และศาลเจ้าในตำนานยักษ์อุระแห่งเมืองคิบิ

ที่มา: <https://www.asukanet.gr.jp/tobira/momotaro/momotaro.html>

การเทียบเคียงตัวละคร สถานที่ และเหตุการณ์ ทำให้สรุปว่า “โมโมทาโร่” ได้เค้าโครงมาจาก “ตำนานยักษ์อุระแห่งเมืองคิบิ” (Japan heritage Portal site, 2021: <https://momotaro-ura.jp>) เมืองคิบิ คือ จังหวัดโอคายามะในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ จังหวัดโอคายามะจึงนำนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” ที่โด่งดังมาผูกเข้ากับการท่องเที่ยว เป็นการเล่าขานว่า จังหวัดโอคายามะเป็นเมืองวัฒนธรรมที่เป็นต้นกำเนิดของนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” จึงสร้างเส้นทางการเดินทาง “ตามรอยโมโมทาโร่” ขึ้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

4. นิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” กับเส้นทางสู่จังหวัดโอokayama

จังหวัดโอokayama ตั้งอยู่ทางตะวันตกของเกาะฮอนชู ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดทตโตริ ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดเฮียวโงะ ทิศใต้ติดต่อกับทะเลเซโตะในซึ่งกัน ระหว่างจังหวัดโอokayama กับจังหวัดคางาวะ (เกาะชิโกกุ) และทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดฮิโรชิมะ

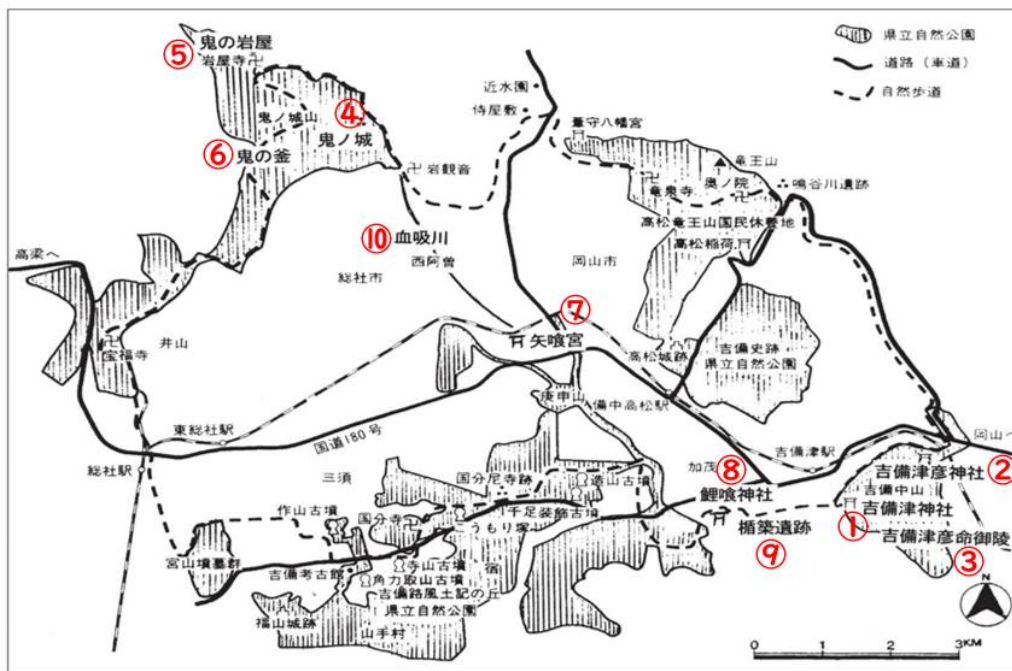

รูปที่ 2 แผนที่แสดงที่ตั้งของจังหวัดโอokayama

ที่มา : Japan heritage Portal site, 2021: <https://momotaro-ura.jp>

เมื่อกล่าวถึงจังหวัดโอokayama คนญี่ปุ่นมักพูดถึงนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” เช่น อิจิคะวะ ชุนสุเกะ ผู้เขียนเรื่อง “โมโมทาโร่ในโอokayama” (おかやまの桃太郎 Momotaro in Okayama) กล่าวว่า จังหวัดโอokayama มีความเชื่อมโยงกับนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” หลายประเด็น เช่น เมืองเก่าของจังหวัดโอokayama ชื่อ “คิปี” 「吉備」 ฟ้องเสียงกับคำว่า “คิปี” 「黍」 เป็นข้าวฟ่างที่ใช้ทำขนมคิปีดังโกะลูกท้อ ซึ่งเป็นสินค้าของฝากอันขึ้นชื่อของโอokayama (Blue Signal, 2015: <https://www.westjr.co.jp>) และหากพิจารณารายละเอียดของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดโอokayama จะเห็นความเชื่อมโยงกับเรื่องราวใน “ตำนานยักษ์อุระแห่งเมืองคิปี” ดังที่ปรากฏในแผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวตามรอยนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่”

แผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวตามรอยนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่”

รูปที่ 3 แผนที่แสดงเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยโมโมทาโร่

ที่มา: <https://waseda.repo.nii.ac.jp/>

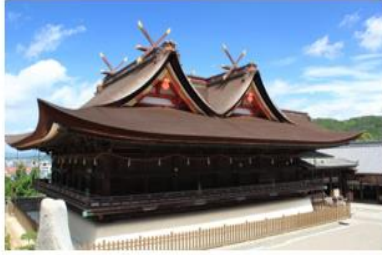
นิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” ได้เค้าโครงเรื่องมาจาก “ตำนานยักษ์อูระแห่งเมืองคิบิ” ชื่อสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งจึงเป็นสถานที่ในตำนานอูระซึ่งยังคงหลงเหลือมาจนถึงปัจจุบัน จังหวัดโอกายามะได้นำเอาเรื่องราวใน “ตำนานยักษ์อูระแห่งเมืองคิบิ” กับนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” มาเชื่อมโยงกัน สร้างเป็นสถานที่ท่องเที่ยวตามรอยนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” ในที่นี้ แบ่งสถานที่ท่องเที่ยวในแผนที่ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. สถานที่ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ หรือสร้างขึ้นเพื่อเป็นเกียรติแก่คิบิสึอิโคะโนะมิโคะโตะ ได้แก่ หมายเลข ① ② ③
2. สถานที่ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของอูระ ได้แก่ หมายเลข ④ ⑤ ⑥
3. สถานที่ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการต่อสู้ระหว่างคิบิสึอิโคะโนะมิโคะโตะกับอูระ ได้แก่ หมายเลข ⑦ ⑧ ⑨ ⑩

สถานที่ท่องเที่ยวตามรอยนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่”

1. ศาลเจ้าคิบิสึ (吉備津神社 Kibitsujinja คิบิสึจินจะ) ตั้งอยู่ที่เมืองคิบิสึ โอokayama สร้างขึ้น ณ บริเวณที่คิบิสึอิโคะโนะมิโคะโตะยืนยิงธนูต่อสู้กับอูระ จนสามารถปราบยักษ์อูระได้สำเร็จ เป็นศาลเจ้าที่สร้างอุทิศถวายแก่คิบิสึอิโคะโนะมิโคะโตะ สถาปัตยกรรมที่โดดเด่นคือหลังคาและทางเดินเข้าสู่ตัวศาลเจ้าที่ด้านหน้าบริเวณทางเข้าศาลเจ้า มีหินสำหรับวางลูกธนู เรียกว่า ยาคิอิวะ (矢置岩 Yaokiwa) ซึ่งทุกวันที่

3 มกราคมจะมีการยิงธนูขึ้นฟ้าไปทั้ง 6 ทิศ ศาลเจ้าคิบิซึได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสมบัติของชาติในปี 1952 (Japan heritage Portal site, 2021 : <https://momotaro-ura.jp>)

2. ศาลเจ้าคิบิซึอิโคะบิซึ (吉備津彦神社 Kibitsu Hikojinja คิบิซึอิโคะบิซึจินจะ) ตั้งอยู่ที่เมืองอิจิโนะมิยะ โอokayามะ เป็นศาลเจ้าที่สร้างขึ้นเพื่ออุทิศถวายแก่คิบิซึอิโคะโนะมิโคะโตะ เหมือนกับศาลเจ้าคิบิซึ ศาลเจ้าแห่งนี้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่อุระมาเข้าผ่นคิบิซึอิโคะโนะมิโคะโตะ บอกให้ภรรยาและธิดาของตนปรุงอาหารมอบให้แก่เขา แล้วจะหยุดร้องครวญคราง รวมทั้งจะทำนายโชคชะตาของเมืองให้ด้วย จึงมีการสร้างแท่นบูชาและนำกระโหลกศีรษะของอุระมาเก็บไว้ที่ใต้แท่นบูชา

แท่นประกอบพิธีบูชา (御釜殿 Okamaden โอคามาเด็น) ที่ศาลเจ้าแห่งนี้มีลักษณะเป็นหม้อหุงข้าว บริเวณฐานเป็นเตา 8 เบ้า ขนาด 2.4 เมตร สำหรับจุดไฟ ด้านบนมีหม้อใช้ทำพิธีทำนายโชคชะตา ผู้ประกอบพิธีในศาลเจ้าแห่งนี้เป็นผู้ทำนายโชคชะตาจากเสียงที่ตั้งครวญครางออกมาจากหม้อ (Japan heritage Portal site, 2021: <https://momotaro-ura.jp>)

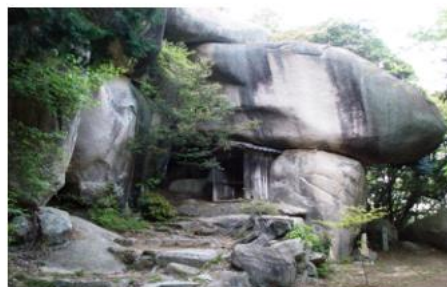
3. หลุมฝังศพนากายามะอะฮะอุสุยามะ (中山茶白山古墳 Nakayamachausuyamakohun นาคายามะอะฮะอุสุยามะโคะฮุน) ตั้งอยู่ที่เมืองคิบิสี โอokayama เป็นหลุมศพของคิบิสีฮิโคะบิสี มีลักษณะเป็นรูปกุญแจ ยาว 120 เซนติเมตร สร้างขึ้นใกล้กับบริเวณคิบิโนะนากายามะ เมื่อประมาณกลางคริสต์ศตวรรษที่ 3-4 ปัจจุบันอยู่ในการดูแลของสำนักพระราชวัง (Yoshiro Kondo, 1986 : <https://www.city.okayama.jp>)

4. ปราสาทยักซ์ (鬼ノ城 Kinojou คิโนโจ) ตั้งอยู่ที่เมืองคุโรโอะ โซจะโอคุซากะ ปราสาทของยักซ์ อูระแห่งนี้สร้างบนเขา สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 400 เมตร มีกำแพงหินล้อมรอบปราสาท ยาวประมาณ 2.8 กิโลเมตร ภายในปราสาทมีพื้นที่ประมาณ 300,000 ตารางเมตร (Japan heritage Portal site, 2021: <https://momotaro-ura.jp>)

5. ถ้ำหินยักซ์โอนิโนะอิวะยะ (鬼の岩屋 Oninoiwaya โอนิโนะอิวะยะ) ตั้งอยู่ที่เมืองอิวะยะ โซจะ เป็นถ้ำหินขนาดใหญ่อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของปราสาทยักซ์ (คิโนโจ) ซึ่งห่างจากปราสาทยักซ์ (คิโนโจ) ประมาณ 3 กิโลเมตร กล่าวกันว่า เป็นที่อาศัยของยักซ์ อูระ (Japan heritage Portal site, 2021: <https://momotaro-ura.jp>)

จากนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” สู่การท่องเที่ยวเมืองโอคายามะ

6. หม้อยักษ์โอนินะคามะ (鬼の釜 Oninokama โอนินะคามะ) ตั้งอยู่ที่เมืองนียามะ โซดะ เป็นหม้อเหล็กขนาดใหญ่ (เส้นผ่าศูนย์กลาง 185 เซนติเมตร ความลึก 105 เซนติเมตร) ตั้งอยู่ระหว่างขึ้นไปยังปราสาทยักษ์ (คิโนโจ) กล่าวกันว่าอูระเป็นผู้ใช้หม้อใบนี้ และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่สำคัญของเมืองโซดะ เมื่อปี 1964 (Japan heritage Portal site, 2021: <https://momotaro-ura.jp>)

7. บริเวณที่ลูกธนูของคิบิสีอิโคะโนะมิโคะโตะระร่วงหล่นลงมาจาก การต่อสู้กับยักษ์อูระ (矢喰宮 Yaguinomiya ยากุโนะมิยะ) ตั้งอยู่ที่เมืองทาเกะสึเกะ โอคายามะ ด้านในมีหินก้อนใหญ่ 4 ก้อน กล่าวกันว่าอูระได้โยนก้อนหินเหล่านี้ลงมาจากปราสาท ตอนที่ต่อสู้กับคิบิสีอิโคะโนะมิโคะโตะระ (Japan heritage Portal site, 2021: <https://momotaro-ura.jp>)

8. ศาลเจ้าโคอิคุ (鯉喰神社 Koigujinja โคอิคุจินจะ) ตั้งอยู่ที่เมืองชิยะเบะ คุระซึคิ เป็นศาลเจ้าที่สร้างขึ้นเพื่อระบุดสถานที่ซึ่งอูระที่แปลงกายเป็นปลาการ์พ ต่อกคิบิสีอิโคะโนะมิโคะโตะระที่แปลงกายเป็นนกกาน้ำคาบจับตัวไว้ได้ และถูกสังหารในที่สุด (Japan heritage Portal site, 2021: <https://momotaro-ura.jp>)

9. โบราณสถานทาเตะซึคิ (栢築遺跡 Tatetsukiiseiki) ตั้งอยู่ที่เมืองชิยะเบะ คุระซึคิ เป็นเนินฝังศพ ยาวประมาณ 80 เมตร มีหลุมศพที่ใหญ่ที่สุดในสมัยยาโยอิ (300-250 B.C.) ประดิษฐานอยู่ สถานที่แห่งนี้มีร่องรอยของหิน 5 ก้อนใหญ่ ที่สร้างเป็นเกราะกำบังการต่อสู้ของคิบิสีฮิโคะโนะมิโคะโตะ ด้านในมีก้อนหินที่มีลักษณะเหมือนเต่า สถานที่นี้ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งบ่งชี้ร่องรอยประวัติศาสตร์ของชาติ ในปี 1981 (Japan heritage Portal site, 2021: <https://momotaro-ura.jp>)

10. แม่น้ำสายเลือด (血吸川 Chisui-gawa จิสูอิกาว่า) เป็นแม่น้ำที่มีต้นกำเนิดมาจากคิโนะโจซัน (ปราสาทยักซ์) ที่ไหลไปยังเมืองทากะสึกะ โอokayามะ รวมความยาว 4.8 กิโลเมตร กล่าวกันว่า แม่น้ำแห่งนี้ เป็นสีเลือด เนื่องจากเลือดของอูระ จากบาดแผลในการต่อสู้กับคิบิสีฮิโคะโนะมิโคะโตะ ได้หยดลงและไหลมาสู่ แม่น้ำแห่งนี้ (Japan heritage Portal site, 2021: <https://momotaro-ura.jp>)

บทส่งท้าย

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวละคร สถานที่ และเหตุการณ์ พบได้ว่า นิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” มีเค้าโครงมาจาก “ตำนานยักษ์อูระแห่งคิปี” ดังนั้น ที่ตั้งของจังหวัดคิปีในอดีต หรือจังหวัดโอokayามะในปัจจุบัน จึงใช้ประโยชน์จากนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” ที่มีชื่อเสียงโด่งดัง มาเชื่อมโยงกับ “ตำนานยักษ์อูระแห่งคิปี” โดยนำเอาสถานที่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับตำนานดังกล่าว มาจัดทำเส้นทางท่องเที่ยว เพื่ออธิบายว่าจังหวัดโอokayามะมีความสำคัญทางวัฒนธรรม ในฐานะเมืองต้นกำเนิดของนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” ด้วยเหตุนี้ จึงย้ายสถานที่ตั้ง รูปปั้นโมโมทาโร่ (桃太郎像 Momotaro-zou) ซึ่งเล่าเรื่องตอนที่โมโมทาโร่กับลูกสมุนกำลังจะเดินทาง

ไปปราบยักษ์ ณ บริเวณประตูฝั่งตะวันออก หน้าสถานีรถไฟเจอาร์โอokayama) ตั้งแต่ปี 1960 ไปประดับที่หน้าประตูทางเข้าหลักของสนามบินโอokayamaโมโมทาโร่ (Okayama Momotaro Airport) ในวันที่ 25 พฤษภาคม 2021 เพื่อให้เป็นสัญลักษณ์ประสัมพันธ์จังหวัดโอokayama สถานที่เกิด “ตำนานยักษ์อุระแห่งคิบิ” ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” (article/1123976:https://www.sanyonews.jp)

รูปปั้นโมโมทาโร่กับลูกสมุน
หน้าสถานีรถไฟเจอาร์โอokayama (อดีต)

รูปปั้นโมโมทาโร่กับลูกสมุน
หน้าประตูทางเข้าหลัก สนามบินโอokayamaโมโมทาโร่

จังหวัดโอokayamaพยายามเชื่อมโยงนิทานพื้นบ้าน “โมโมทาโร่” ให้เป็นส่วนหนึ่งของจังหวัด เช่น การนำชื่อ “โมโมทาโร่” ไปเป็นส่วนหนึ่งของชื่อสนามบิน การส่งเสริมให้ “คิบิดังโงะ” เป็นสินค้าที่ระลึกของจังหวัด เพื่อเน้นย้ำคำกล่าวที่ว่า “ถ้าพูดโมโมทาโร่ก็นึกถึงโอokayama ถ้าพูดโอokayamaก็นึกถึงโมโมทาโร่”

รายการอ้างอิง

- Blue Signal. 2015. 桃太郎の起源と昔話・桃太郎の誕生 (Momotaro no kigen to Mukashibanashi・Momotarotanjou)
https://www.westjr.co.jp/company/info/issue/bsignal/05_vol_101/feature01.html, 25 May 2021
- experience.blogspot. 2020. Kibitsuhihiko no UradanTaiji (Okayama no Momotarou Densetsu) 吉備津彦の温羅退治(岡山の桃太郎伝説) [คิบิตซึฮิโตะกับการปราบยักษ์อูระ (ตำนานโมโมทาโร่แห่งเมืองโอokayามะ)] <https://cultural-experience.blogspot.com/2020/03/okayama-momotarou.html>, 25 May 2021
- Ito Hiroko, Mimaki Yoko, Yamashita Yoshitaka, Yamada Jin. 伊藤博子 三牧陽子 山下好孝 山田准. 1969. Chukyu Zenhanyou Nihongo Dokkai Kyozaï [Yomi] e no Chousen : Nihongono Mukashibanashi: Kuroda Shuppan 中級前半用日本語読解教材 「読み」への挑戦：日本の昔話：くろしお出版
- Japan Heritage Tourist Guide Handbook.2021:岡山の宝物 桃太郎に出会う旅 観光ガイドブック [(Okayama no Takaramono Momotarou ni deau tabi Kankou Gaido Bukku) หนังสือแนะนำเที่ยวจังหวัดโอokayามะ “สมบัติล้ำค่าแห่งเมืองโอokayามะ เดินทางตามรอยโมโมทาโร่] <https://momotaroura.jp/data/download/100/11/%E6%97%A5%E6%9C%AC%E9%81%BA%E7%94%A3%E8%A6%B3%E5%85%89%E3%82%AC%E3%82%A4%E3%83%89%E3%83%8F%E3%83%B3%E3%83%89%E3%83%96%E3%83%83%E3%82%AFWeb%E7%94%A8.pdf>, 25 May 2021
- Kahara, Nahoko. Waseda University. 2011. Densetsu no furusato' no sozo - Okayama ken no 'Kibiji' to Momotaro densetsu. 加原菜穂子 早稲田大学. 2011. 「伝説のふるさと」の創造 -岡山県の「吉備路」と桃太郎伝説-
https://waseda.repo.nii.ac.jp/?action=pages_view_main&active_action=repository_view_main_item_detail&item_id=13571&item_no=1&page_id=13&block_id=21, 25 May 2021.
- The Sanyo Shimbun. 2021. 初代桃太郎像 5月25日お披露目 岡山桃太郎空港で“再デビュー” . [Shodai Momotaro-Zo 5 tsuki 25-nichi ohirome Okayama Momotaro kukou de “sai debyu” <https://www.sanyonews.jp/article/1123976>, 25 May 2021

Son Kanei. Kwansei Gakuin University. 2019. Momotaro mukashibanashi no chiiki-teki tenkai to

densho no katari naoshi — Okayama Kibitsu o choshin ni **そん かねい 関西学院大学. 2019. 桃太郎昔話の地域的展開と伝承の語り直し—岡山吉備津を中心に—** [—] http://hes.official.jp/images/kaishi_pdf/15/15-10-kenkyuyoushi.pdf, 11 June 2021.

Yoshiro Kondo. 1986. Nakayamachausuyamakohun [ประวัติศาสตร์จังหวัดโอokayama เอกสารโบราณคดี]. <https://www.city.okayama.jp/museum/kofun1/09.html>, 25 May 2021

ภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2522. **โคจิกิ ตำนานเก่าแก่ที่สุดของญี่ปุ่น.**
กรุงเทพฯ: มุลนิธิญี่ปุ่น